

РЕЦЕНЗІЯ

Кандидата технічних наук, доцента Войтенка Олександра Степановича
на дисертаційну роботу Рибалко Ірини Вікторівни «Моделі та методи
управління командами проєктів творчої сфери в умовах невизначеності»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Детальний аналіз дисертаційної роботи Рибалко Ірини Вікторівни «Моделі та методи управління командами проєктів творчої сфери в умовах невизначеності» та розгляд її наукових публікацій дозволяє сформулювати наступні висновки, а також надати загальну оцінку виконаного дослідження.

Актуальність обраної теми

Проекти творчої сфери, що охоплюють культурні заходи, мистецькі події, виставки, музичні фестивалі та театральні постановки, мають вагомий вплив на культурний розвиток суспільства, формують культурний код нації та сприяють зростанню економічного потенціалу країни. Швидкий розвиток сучасного арт-ринку та зростання значущості творчих проєктів у соціально-економічному житті суспільства вимагає професійне управління ними. Проте творчі проєкти часто стикаються з високим рівнем невизначеності, складністю прогнозування результатів та великою кількістю різнопланових ризиків, що вимагає використання адаптованих методів управління командами даних проєктів. Це зумовлює необхідність розробки моделей і методів, які враховують специфіку творчої сфери та особливості виконавців проєктів і дозволяють ефективно управляти арт-проєктами в умовах непередбачуваних змін, в чому і полягає **актуальність роботи**.

Актуальність обраної теми підтверджується виконанням досліджень у межах науково-дослідної теми кафедри бізнес-адміністрування та управління проєктами Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» «Розробка моделей, методів та креативних технологій управління ризиками проєктів бізнесу» (номер державної реєстрації 0116U005033), науково-технічної роботи кафедри управлінських технологій Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» «Науково-методичні засади реалізації сучасних концепцій та технологій управління підприємствами, установами та організаціями в умовах економічного відновлення і глобалізованого розвитку» (номер державної реєстрації 0122U201378), та держбюджетної теми науково-дослідної роботи Київського національного університету будівництва і архітектури: «Ціннісно-орієнтоване управління в умовах дигіталізації суспільства» (державний реєстраційний номер 0121U114473).

Метою дослідження визначено підвищення ефективності управління проектами творчої сфери в умовах невизначеності шляхом розробки нових моделей та методів управління командами таких проектів.

Об'єктом дослідження визначено процеси управління командами проектів творчої сфери в умовах невизначеності.

Предмет дослідження визначено моделі та методи управління командами проектів творчої сфери в умовах невизначеності.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації забезпечується відповідністю послідовних досліджень, аналізом наукових напрямків дослідження стосовно теоретичних розробок у галузі проектної діяльності в сфері культури і мистецтв, сформульованій мети та задач дослідження, використанні сучасних методів дослідження, використанням методів аналізу та синтезу, критичному аналізі отриманих результатів, якісному формулюванні підсумкових висновків. Коректна постановка завдань, наукова обґрунтованість теоретичних положень, вибір адекватних методів досліджень, використання математичного апарату, успішна апробація розроблених моделей та методів для впровадження їх в процес управління проектами творчої сфери, повнота врахування особливостей творчої сфери та творчих особистостей як основних виконавців цих проектів при розробці моделей та методів, відповідність результатів наукових досліджень результатам практичного застосування розроблених моделей та методів забезпечують достовірність одержаних в роботі результатів досліджень.

Наукова новизна отриманих результатів

Досягненнями дисертаційної роботи, які роблять вагомий внесок в наукову новизну, можна вважати наступне:

Вперше:

- розроблено концептуальну модель управління ризиками арт-проектів «ПАЛІТРА», яка класифікує ризики арт-проекту за чотирма джерелами і слугує інструментом для визначення якомога більшої кількості варіантів поєднання, накладання та взаємовплив різних видів ризиків один на одного та для розробки плану протиризикових заходів і стратегії реагування на потенційно ризикові ситуації;
- розроблено математичну модель управління ризиками проектів творчої сфери, яка дозволяє розрахувати сукупний вплив ризиків члена команди на проект через ступінь його ризикованості;
- розроблено метод креативного управління командами проектів творчої сфери в умовах невизначеності на основі арт-медіації, який передбачає введення нової ролі в процес управління – арт-медіатора;

Удосконалено:

- інформаційну модель управління ризиками арт-проектів, яка є інструментом для створення ефективного інформаційного простору з чіткою, зрозумілою системою послідовної і своєчасної роботи з інформацією всіх учасників даного інформаційного процесу та налагодження комунікацій між ними під час управління ризиками проекту;
- метод формування раціональних команд арт-проектів в умовах невизначеності на основі вибору кандидатур до команди арт-проекту з найменшим показником ступеня ризикованості з урахуванням описової характеристики цього ступеня;

Дістали подальшого розвитку:

- класифікація ризиків арт-проектів за чотирма джерелами їх виникнення, кожне з яких характеризує певний напрям: специфіку управління арт-проектами і їх командами; психологію творчих особистостей; розподілені команди арт-проектів; слабку формалізацію арт-проектів;
- термінологічний базис методології управління проектами за рахунок введення визначень «поведінкові ризики команди арт-проектів», «стиль хаос-менеджмент», «раціональні команди проектів творчої сфери».

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що результати дослідження можуть стати основою для подальшого поглибленого вивчення специфічних рис і відмінностей творчої сфери від інших сфер при застосування проектного підходу, задля їх використання в розробці адаптованих моделей та методів управління проектами творчої сфери та командами цих проектів, що зрештою позитивно відобразиться на рівні успішності даних проектів. Завдяки отриманим науковим результатам дисертанткою були розроблені алгоритм розрахунку ступеня ризикованості та алгоритм методу формування раціональних команд арт-проектів, ефективність яких підтверджена застосуванням в проекті КЗ Центру позашкільної освіти – мистецькій школі Степанівської селищної ради Сумського р-ну, Сумської обл. «серія майстер-класів». Результати застосування викладені в дисертаційній роботі.

Повнота викладу матеріалу в опублікованих працях

Дисертаційна робота підтверджується апробацією отриманих результатів у 28 наукових працях, опублікованих протягом 2019-2025 рр. З них: статей у наукових фахових виданнях України – 4, з яких 3 включені до міжнародних наукометричних баз, у наукових періодичних виданнях інших держав – 1, одноосібний розділ в колективній монографії – 1, та публікацій за матеріалами

конференцій – 19, а також наукові праці, що додатково відображають наукові результати дисертації – 3.

Оцінка змісту, стилю та мови дисертації, її завершеності, оформлення

Представлена на рецензію дисертаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, додатків та списків літератури до кожного розділу. Загальний обсяг дисертації становить 226 сторінок. Основний зміст дисертації викладено на 148 сторінках. Робота містить 23 рисунки, 15 таблиць, 15 математичних формул, списки відповідно з 171, 53, 46 та 16 найменувань використаних джерел до кожного розділу, 10 додатків на 25 сторінках.

У **вступі та першому розділі** дисертаційної роботи аргументована актуальність теми і наукових завдань, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами. Сформульовано мету, завдання, визначено об'єкт, предмет та методи дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів. Висвітлено особистий внесок автора та надана інформація про реалізацію, ступінь апробації та публікації результатів дослідження. Проведено аналіз існуючих моделей та методів управління командами проєктів загалом. Розкриті основні проблеми управління командами арт-проєктів через вплив психологічних факторів та специфіку роботи над реалізацією творчих заходів. Здійснено критичний аналіз традиційних підходів до управління проєктами та визначено їх обмеження при застосуванні у творчій сфері з акцентом на важливість їх адаптації до специфіки умов реалізації арт-проєктів. Визначено напрямки подальших досліджень, що включають розробку нових моделей та методів управління командами проєктів творчої сфери в умовах невизначеності, їх впровадження в практику управління вітчизняними проєктами даної сфери та дослідження впливу їх застосування на результативність і ефективність творчих проєктів.

У **другому розділі** дисертаційної роботи викладена методологія та побудована архітектура даного дослідження. Зроблена класифікація ризиків таких проєктів з представленням нового параметру – джерела виникнення ризиків проєктів творчої сфери. Розроблені: концептуальна модель управління ризиками проєктів творчої сфери в умовах невизначеності, яка враховує психологічні, організаційні та комунікаційні напрями походження ризиків (джерела виникнення ризиків); математична модель із алгоритмом для розрахунку ступеня ризикованості особи, яка формалізує процес оцінки ризиків, забезпечуючи точніші прогнози щодо очікувань від особи і, таким чином, оптимізацію управлінських рішень. Представлена вдосконалена інформаційна модель управління ризиками проєктів творчої сфери з урахуванням розроблених моделей.

У **третьому розділі** дисертаційної роботи представлені розроблені методи креативного управління командами проєктів творчої сфери в умовах невизначеності: метод формування раціональних команд проєктів творчої сфери та метод управління командою таких проєктів із залученням нової ролі – арт-медіатора. Розроблені методи враховують специфіку виконавців творчих проєктів, емоційний вплив на ефективність команди, спрямовані на покращення взаємодії в командах, мінімізацію конфліктів та зниження рівня стресу, що є критичним для збереження творчої атмосфери і продуктивності учасників арт-проєктів, дозволяють підтримувати позитивний мікроклімат в середині команди проєкту.

У **четвертому розділі** дисертаційної роботи представлено практичні результати застосування розроблених моделей та методів. Автор розглядає застосування методу формування раціональних команд на основі порівняльного аналізу двох проєктів: у звичному режимі виконання проєкту та із застосуванням розробленого методу. У викладеному результаті аналізу доведено, що впровадження запропонованого методу дозволило знизити ризики, покращити комунікацію та підвищити загальну ефективність арт-проєкту.

У **загальних висновках** дисертаційної роботи обґрунтовано цінність теоретичних досліджень з управління командами проєктів творчої сфери в мовах невизначеності, що має важливе для розвитку сучасного арт-менеджменту. Доведено, що запропоновані моделі можуть використовуватися як основа для подальших досліджень та впровадження інноваційних підходів у цій галузі.

Загалом дисертаційна робота структурована, викладена науковою мовою, матеріал має послідовність викладення і логічний зв'язок, усі розділи є завершеними. Загальні висновки наукової роботи є обґрунтованими та відповідають поставленим науковим завданням дослідження. Як результат, можна стверджувати, що мета дисертаційної роботи досягнута.

Дисертаційна робота написана здобувачем державною мовою. Структура, зміст та обсяг дисертаційної роботи відповідає встановленим вимогам і являє собою завершену наукову працю.

У процесі опрацювання тексту дисертаційної роботи виникли наступні **зауваження**:

1. Термін «арт-медіація» вже має поширене трактування в культурологічних і мистецьких колах. Було б доцільно чітко визначити цей термін у контексті управління проєктами творчої сфери, щоб уникнути можливих непорозумінь.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Дисертаційна робота Рибалко Ірини Вікторівни є результатом самостійних досліджень здобувачки і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень без належного їх оформлення.

Загальний висновок

Загалом, результати розгляду дисертаційної роботи дозволяють зробити висновок, що дисертація Рибалко Ірини Вікторівни на тему: «Моделі та методи управління командами проєктів творчої сфери в умовах невизначеності» відповідає оформленню згідно з наказом МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (з наступними змінами), та вимогам, передбаченим в пп. 5-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Рибалко Ірина Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент,
Доцент кафедри управління проєктами
Київського національного університету
будівництва і архітектури
кандидат технічних наук, доцент

Олександр ВОЙТЕНКО

«Підпис О.С. Войтенка засвідчую»
Вчений секретар Вченої Ради КНУБА
к.т.н., доцент

Микола КЛИМЕНКО